

ДВОСТУЛКОВІ МОЛЮСКИ РОДИНИ ПЕРЛІВНИЦЕВІ (MOLLUSCA, BIVALVIA, UNIONIDAE) ВОДОЙМ І ВОДОТОКІВ СОСНІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (РІВНЕНСЬКА ОБЛАСТЬ)

Ю.Ю. Мельник, Л.М. Шевчук
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Головною водною артерією Соснівської територіальної громади Рівненської області є Случ, яка забезпечує водою не лише жителів прилеглих населених пунктів, а й тварин, що мешкають у лісах та інших біотопах на її берегах. Звичайними мешканцями прісних водойм є молюски родини перлівницевих (Unionidae), що є активними фільтраторами, тому покращують якість води у місцях свого поселення. Двостулкові молюски є екосистемними інженерами, тому саме від їх присутності у водоймі залежить можливість існування інших гідробіонтів.

Метою нашого дослідження є визначення видової структури угруповань перлівницевих, щільності поселення цих молюсків, їх віку у р. Случ та її притоках у межах Соснівської територіальної громади.

Матеріалом дослідження стали власні збори виконані протягом жовтня – листопада 2022 року. Інформацію про досліджений матеріал наведено у таблиці. Під час польових досліджень також були встановлені такі екологічні особливості водойм, як характер донних відкладів, швидкість течії, прозорість та запах води.

Таблиця

Двостулкові молюски водойм і водотоків Соснівської територіальної громади

Місце збору	Характеристика умов оселища	Видовий склад молюсків	Щільність поселення молюсків	Вікова структура популяції
сmt Соснове, р. Случ	Піщано-кам'янисте дно, середня течія, вода прозора	<i>Unio crassus</i> <i>U. tumidus</i> , <i>U. pictorum</i> , <i>A. anatina</i>	8-10 ос/м ²	Від 2 до 4 років, переважають дворічні особини
с Адамівка, р. Стави (ліва притока Случа)	Піщано-мулисте дно, повільна течія, вода має зеленуватий колір.	Не виявлено	-	-
с Великі Селища, р. Случ	Піщане дно, середня течія, вода прозора	<i>U. tumidus</i> , <i>U. pictorum</i> , <i>A. anatina</i>	6-8 ос/м ²	Від 1 до 4 років, переважають трирічні особини
с Вілля, р. Вілля (права притока Случа)	Піщане дно, середня течія, вода прозора	<i>U. tumidus</i> , <i>U. pictorum</i> ,	3-5 ос/м ²	Від 2 до 5 років, переважають чотирирічні особини
с Глибочок, р. Глибочанка (права притока р. Стави)	Кам'янисто-піщане дно, вода прозора, швидка течія	Не виявлено	-	-
с Губків,	Кам'янисте-піщане	<i>Unio crassus</i>	5-9 ос/м ²	Від 2 до 3 років,

р. Случ	дно, вода прозора, швидка течія	<i>U. tumidus</i> , <i>U. pictorum</i> , <i>A. anatina</i>		переважають дворічні особини
с Маринин, р. Случ	Кам'янисто-піщане дно, вода прозора, повільна течія	<i>U. tumidus</i> , <i>U. pictorum</i> , <i>A. anatina</i>	3-5 ос/м ²	Від 2 до 4 років, переважають дворічні особини
с Мочулянка, р. Видринка (права притока Случа)	Піщане дно, середня течія, вода прозора	<i>U. tumidus</i> , <i>U. pictorum</i> ,	4-5 ос/м ²	Від 2 до 3 років, переважають дворічні особини
с Совпа, р. Стави	Піщане дно, середня течія, вода прозора	<i>U. pictorum</i>	3-4 ос/м ²	Від 3 до 4 років, переважають трирічні особини
с Хмелівка, р. Стави	Піщане дно, повільна течія, вода прозора	<i>U. tumidus</i> , <i>U. pictorum</i> ,	2-3 ос/м ²	Від 2 до 3 років, переважають дворічні особини

Результати досліджень показали, що у водотоках басейну Случа перлівницеві представлені чотирма з шести автохтонними видами: *Unio pictorum* Linnaeus, 1758, *U. tumidus* Philipsson, 1788, *U. crassus* Philipsson, 1788, *Anodonta anatina* Linnaeus, 1758. Загалом нами виявлено перлівницевих у 8 із 10 пунктів дослідження, тобто загальна частота трапляння цих тварин становить 80%. Згідно з існуючими даними [1] частота трапляння цих тварин у водоймах та водотоках України становить 52%, тобто у зазначеному регіоні дослідження цей відсоток є значно вищим від загального в Україні, що може свідчити про більш сприятливий екологічний стан водойм та водотоків Соснівської територіальної громади. Якість води у пунктах, де перлівницевих не виявлено (їх два) може бути оціненою як незадовільну. Відсутність молюсків саме на ділянці малої річки Стави ймовірно може бути пояснена створенням там сміттєзвалища та надходженням недостатньо очищених стоків малих фермерських господарств, що розташовуються на березі цієї річки. І саме ця річка впадає у Случ – головну водну артерію Соснівської територіальної громади. Також не виявлено перлівницевих у притоці р. Стави – Глибочанці. Причини цього явища ті ж самі.

Літературні джерела:

1. Янович Л. М. Перлівницеві UNIONIDAE Rafinesque, 1820 (BIVALVIA) в сучасних екологічних умовах України (стан популяцій, особливості статевої структури і розмноження, біоценотичні зв'язки та фауна): дис. ... д-ра біол. наук: 03.00.08 / Київ, 2013. 389 с.